

BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE DE POLTAWA AUPRÈS
DE L'ACADÉMIE UKRAINIENNE DES SCIENCES.

L'AN 1928.

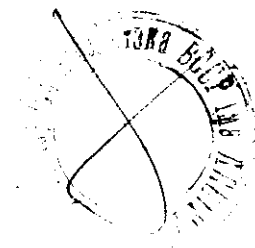
TOME II.

ЗАПИСКИ
ПОЛТАВСЬКОГО НАУКОВОГО
ПРИ ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК
ТОВАРИСТВА.

ВИПУСК II.

№ 1 1928

Закінчено друком 25 листопада.

ПОЛТАВА — 1928 — POLTAWA.

З М І С Т.

	Стор.
Про життя й діяльність Полтавського Наукового при ВУАН Товариства за минулі роки (1919 — 1927)	V
Некрологи членів Товариства	XV
П. Г. Клепацький. Стосунки урядництва Диканського маєтку Кочубеїв з кріпаками в першу половину XIX ст	1
Гр. Коваленко. Криниці в народній мітології	17
М. М. Бужинський. „Гадяцький Ключ“. (До історії землеволодіння на Лівобережжі).	41
В. Чуйко. Зміни в етнографічному складі де яких міст Лівобережжя	61
О. В. Міхновський. Українська кооперативна література	71
В. І. Станиславський. Спогади про Панаса Мирного	93
В. Кушніренко та М. Ніколаєв. Проект програму колективного планового дослідження рослинного покриву Полтавської округи.	97

„Гадяцький Ключ“.

(До історії землеволодіння на Лівобережжі)¹⁾.

„Гадяцький Ключ“, „Гадяцький Замок“, „Гадяцьке староство“ або „Гадяцька волость“ — так звалась територія на Лівобережжі, що з часів гетьмана Богдана Хмільницького вона належала „на булаву“. Територія ця складалася із земель, що входили до складу Гадяцького полку. Гадяцький полк організований 1649 року полковником Бурлаєм, відомим спотрудовником Богдана Хмільницького, але 1650 року територію цього полку було прилучено до Полтавського полку як староство (або волость) при гетьманській булаві. Приблизно 1661 року Гадяцьке староство знов має полковий устрій й за гетьманство Бруховецького зветься Зіньківським полком, при чому полкова управа міститься у м. Зінькові²⁾. Ось чому, можна думати, іноді що-до Гадяцького Ключа вживається назва „Зіньківський Ключ“. Після Бруховецького Зіньківський полк знов переименований на Гадяцький, й полкова управа міститься у м. Гадячому.

Аби ясніш уявити територію Гадяцького Ключа зазначимо, що при пізнішому розподілі Лівобережжя на губернії з території цієї було утворено майже весь Гадяцький, Зіньківський повіти та частину Миргородського, не рахуючи Котельвянської сотні (м. Котельва та 2 села на території кол. Харківської губ.), що ще перед Полтавською баталією „перепросилась“ до Ахтирського полку.

У другій чверті XVII ст. на території Гадяцького Ключа вже були такі поселення: Гадяче, Опанасівка, Липова Долина, Русанівка, Розбишівка, Сергійовка, Петрівка, Подолки, Подставки, Бірки (гадяцькі), Сватки, Максимівка, Римарівка, Плішивець, Дудчинці, Красна Лука, Книшівка, Веприк, Сари, Березова Лука, Камишна, Лютенька, Зіньків, Бірки (зіньківські), Більське, Глинське, Опішне, Рашівка, Капустинці, Броварки, Остапівка, а всього 31 поселення³⁾.

На час організації Гадяцького полку (1649 р.), крім вищезазначених, ще маютьяся поселення: Куземіне, Грунь, Ковалівка, Комиші, Лучка та Котельва⁴⁾, а всього 37.

¹⁾ Матеріали для цієї статті взято майже виключно з справ архіву „Гадяцького Повітового Земського Суда“ (Полт. Окр. Архівне Упр.) за р.р. 1799 — 1829. Державці-позовники й Разумовські-винуватці, кожен з свого боку пред'являли до судових установ силу документів, а останні в свою чергу вимагали копії документів з різних архівів.

²⁾ Л. В. Падалка. „Прошлое Полт. території и ея заселеніе“. Полт. 1914 р., стор. 89, 91 та 221.

³⁾ В. Г. Ляскоронскій. Гильомъ Левассеръ-де-Бопланъ и его истор. геогр. труды отн. Южной Россіи. Київъ 1901 г. „Л. В. Падалка. Карта Боплана о заселеніи Полтавской території во второй четверти XVII вѣка“. Полтава 1914 г.

⁴⁾ Л. В. Падалка. „Карта козацких полков на Полтавской території“. Полтава, 1914 г.

Уперше Московським урядом було визнано належність „на булаву“ Гадяцького Ключа 1666 року. Так, у статтях (1663 р.), що їх складено при обранні на гетьманство Бруховецького, зазначено, „чтобъ вся волость Гадяцкая при булавѣ была такъ, какъ за покойного Богдана Хмѣльницкого, гетмана Запорожскаго было. А волости Гадяцкой Зѣньковскаго полку тѣ городы обрѣтаются Котельва, Опошня, Кузюминь, Грунь Черпакская, Зѣнковъ, Лютенка, Веприкъ, Рашевка, Комишная, Ковалевка, Бурокъ (Бірки?), чтобъ пригадна и тѣ всѣ городкы помянутые съ мельницами и селами, съ полями и сѣнокосами угодій къ тѣм городам належщими на булаву гетманскую шлы. Да в тѣхъ же городахъ мельницы даны будутъ асауломъ войсковымъ двумъ человекамъ“. „Царь Олексій Михайловичъ 1666 року по „пунктамъ гетманскимъ“ цю статтю „выслашавъ и пожаловавъ гетмана велѣл ему на булаву Гадячъ съ тѣми городами дать“¹⁾.

Всіма маєтностями на території Гадяцького Замку відав намісник або господарь Замку. Велика більшість населення, тоб-то козаки з сімьями, сьбрами, підсусідками, несла військову службу з усіма її економічними тягарями—з одного боку, й зі значними привилеями що-до млинарства й горільництва—з другого; від прямого оподаткування її було звільнено. Все ж пряме оподаткування несли головним чином посполиті. Правда, маєтності, що належали „на булаву“, від загальних поборів було звільнено, але намісць цього їм доводилось „по уставу отъ гетмановъ положеному“ задовольняти побори „на булаву“, „на кухню“, на ратуші й т. п. не тільки грошима, але й різними „работизнами“ та виробами.

З маєтностей Гадяцького Замку частина йшла на утримання полкової та сотенної старшини; що-до утримання ратушних урядовців та взагалі різних витрат ратушів—на де-які поселення було покладено обов'язок обслуговувати ратуші „натураліями“, на де-які—постачати продукти й вносити гроші. Крім того, „для расходов мѣста“ ратушам давано було право „отбирать мѣрочки“ на тому чи іншому млині, „поведерковое“, „покуховное“ в тому чи іншому місті й т. и. Де-які відомості що-до зборів на утримання ратушів дає нам „вѣденіє“ Гадяцького полковника Михайла Милорадовича (полковникував з 1715 до 1726 р.р.), що він його надіслав 24 жовтня 1723 року до „Малороссійской Коллегіи“ по вимозі останньої. По цьому „Вѣденію“²⁾ жодне село або деревня в Гадяцькому полку за полковництво Милорадовича до ратушів не належало, а до його полковництва—„сказали войти и градские урядники, что не бывало сель и деревень при ратушах“. Що-до зборів на користь ратушів у „вѣденію“ подається такі відомості: 1) по універсалу гетьмана Демяна Многогрішного з 3 серпня 1670 року „на расходы мѣста Веприцкаго . . . млинъ на рецѣ Пслѣ Дорошовъ з двумя камнями конфирмуемо, з которого млина двѣ мѣрочки на важко

¹⁾ Справи „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1803 р. № 5, стор. 177 та № 293, стор. 69.

²⁾ Справа „Гад. Пов. Земскаго Суда“, 1803 р. № 5, стор. 186—190.

припадаючіе, кроме третее мелницкое отбирать до ласки войсковое, позво-
дылисьмо....“ 2) По універсалу гетьмана Івана Самойловича з 17 липня
1762 року „на ратушъ полковую Гадяцкую.... село Броварки для воже-
нія до ратуша дровъ... пригортаемъ... и млины два въ селѣ Будищахъ
на рецѣ Пслѣ съ чотырма каменями стоячіе, изъ нихъ приходячіе
пожитки для полегкости мѣской абы ишли....“ 3) По універсалу гетьмана
Івана Скоропадського з 9 березня 1710 р. затверджено за м. Веприком
„на двѣ коли млинь“, що воно ним користувалося по універсалу гетьмана
Демяна Многогрішного, та надано ще й третє коло на цьому млині й дозво-
лено на свою користь „войсковую часть на насъ гетмана належную отби-
рать“. 4) Особистим листом з 10 серпня 1713 року на імя господаря
Гадяцького Замку гетьман Іван Скоропадський пропонує дозволити Опош-
нянській ратуші „з части войскової розмѣровые приходы отъбирати на
млину Яблочном на Ворсклѣ“, при чому закінчує листа так: „только
прикажи ваша милость, ижъ бы они тихъ розмѣровъ на свои домовіе не
оборочали потреби“. 5) Відомості „колько и чого давано року 1714-го
села Гадяцкіе на выстаченъе стады роковой до Ратуші Гадяцкой“:

Села	Готових грошей	Овса	Ячменя	Муки жит-ной	Муки пше-ничной	Пшона	Муки греч.	Семя	Цыбули в ѳнк.	Часнику в ѳнк.	Капусты дѣжок	Бураков дѣжок	Огурцов дѣжок
Сватки . . .	50 золо- тихъ	3 мѣ- рочки	2 мѣ- рочки	3 осма- чокъ	2 осма- чокъ	1 четве- рикъ	2 осма- чокъ	1 четве- рикъ	7	3	1	1	1
Подолки . .	18 копѣ	9 осма- чокъ	1 мѣрка	4 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 четве- рикъ	1 осма- чокъ	1 четве- рикъ	6	3	1	1	1
Капустинцѣ	60 золо- тихъ	2 мѣ- рочки	10 осма- чокъ	4 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	6	3	1	1	1
Цѣпки . . .	40 золо- тихъ	10 осма- чокъ	1 мѣрка	3 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	1 осма- чокъ	1 четве- рикъ	5	2	1	1	1
Будища . .	60 золо- тихъ	2 мѣрки	10 осма- чокъ	4 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	7	3	1	1	1
Плѣшивецѣ	60 золо- тихъ	2 мѣрки	10 осма- чокъ	4 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	7	4	1	1	1
Броварки .	10 тале- ровъ	1 мѣрка	1/2 мѣр- ки	2 осма- чокъ	3 четве- рика	1 четве- рикъ	1/2 ос- мачки	1 четве- рикъ	5	2	1	1	1
Сергіевка .	50 золо- тихъ	4 мѣрки	1 мѣрка	3 осма- чокъ	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	1 осма- чокъ	1/2 ос- мачки	6	2	1	1	1
Венславовка	10 тале- ровъ	1 мѣрка	5 осма- чокъ	2 осма- чокъ	3 четве- рика	1/2 ос- мачки	1/2 ос- мачки	1 четве- рикъ	3	2	1	1	1

Наприкінці свого „вѣденія“ Милорадович зауважує: „на ратушъ
опошнянскую отдано ковшики по торгамъ, отъ пашнѣ вага опошанская
ишла, повѣдерковое, покуховного отъ горѣлок половина, дѣгтевого
половина же, а чого недоставало, то поборомъ зъ людей бывало рос-
плачують, что задолжаты въ расходахъ ратушныхъ на наезды и пере-
езды. На ратушъ Зѣнковскую млинь ишолъ Иляша Бутка, сотника

бывшаго Зѣнковскаго, потомъ млинъ наданъ былъ Грицка Димиденка Дадакаловскаго, круговое исконное отъ горѣлокъ пополамъ на козацкую и посполитую руку; для градскихъ и ратушныхъ расходовъ помѣрное, що ковшики бѣрали съ пашнѣ. Что все од ратушей когда зборщики въ свое завѣдыванье отобрали и при ратушахъ ничего не стало зъ доходовъ прежде бывшихъ, такъ нынѣ великороссійскіе во время переѣзду черезъ города домогаючись кормовъ бранять, бьютъ войтовъ и другихъ урядниковъ, и затѣмъ при ратушахъ въ городахъ войты и протчіе урядники держатися не могутъ, а которіе при ратушахъ служители, сторожи, что колодниковъ стерегутъ и асаули, и десятники понеже роковой плати ни отъ куду взять, по прежнему не хотятъ дармо служити, и ратуши пусти будутъ“.

Такъ досить смѣливо висловивши свое незадоволення новими порядками, що виникли в звязку з утворенням Малороссійської Колегії, закінчив своє „вѣденіє“ Милорадович. У тому ж 1723 р., як відомо, Милорадовича за підписання так званої „Коломацької чолобитні“, разом з іншими полковниками і старшиною, було викликано до Петербургу, де й заарештовано.

Одним із перших заходів Малороссійської Колегії 1722 року було забрати до своїх рук фінанси України, а для цього вона поклала взяти під свою управу всі збори так загальні, як гетьманські й ратушні. Крім того, колегія підвела під обкладання загальними зборами прибутки з маєтностей козацької старшини, монастирів і церков, які до того часу користувались де-якими пільгами¹⁾.

Для виконання цього завдання колегії в першу чергу необхідно було дістати потрібні відомості й дані, але це не так легко було зробити при пасивному опорі всієї старшини. Для добуття цих відомостей переводяться ревізія 1723 року, ревізія 1726 року, „Генеральное слѣдствіє о маєтностяхъ“ 1729—1730 р.р., а поміж цима ревізіями ще вимагається від полковників відомостей про маєтності, хто ними володіє, на підставі яких документів, про кількість дворів, прибутки й т. п. Таких „вѣдений“ в наших справах ми маємо двоє: одне — полковника Гадяцького Михайла Милорадовича з 30 жовтня 1723 року²⁾, й друге — наказного полковника Гадяцького Мартина Стишевського з 11 листопаду 1725 року³⁾. Цікаво зазначити, що Малороссійська колегія вимагала від полковника Милорадовича відомостей про маєтності в той час, коли ревізію 1723 року тільки що було закінчено й „ревізори, которые полкъ переписали Новицкий да Гамалѣя пошли уже до Глухова“.

1) О. Ефименко. Історія Українського народу. 1922 р. вип. 2 й, стор. 69.

2) Милорадовичем подано до колегії 2 „вѣденія“: одне що-до ратушних маєтностей, — його ми цитували вище, — друге ми не подаємо в додатку, бо його вже надруковано в „Трудахъ Полт. Губ. Уч. Архивной Ком.“ 1914 р. вип. II, стр. 104—107.

3) Дивись додатка. Стишевський або Штишевський — полковий суддя Гад. полку, що був наказним полковником Гадяцьким під час перебування в Петербурзі й арешту полковника Милорадовича, а потім під час перебування останнього на Сулаці.

„Въденія“ Милорадовича й особливо Стишевського дають яскраву картину, як маєтності, що їх давано за-для нагороди за службу тому чи іншому „урядові“, поступово переходять у приватне володіння. Як що гетьмани до Мазепа користувалися своїм правом роздавати маєтності дуже обережно, то Мазепа й Скоропадський, особливо останній, одержавши „именного указа“ царя Петра з 1 листопаду 1708 року з дозволом „малоросійськимъ чинамъ за службу ихъ роздачу деревень и на оныя дачу універсаловъ своихъ чинить“¹⁾, переводили таку роздачу дуже широко. Крім того, ці „Въденія“, разом з даними ревізії 1723 року, подають відомості про зріст кількості поселень на території Гадяцького полку. Так, із тих 36 поселень (всього було 37, але Котельва в 1708 році відійшла до Ахтирського полку), що вони існували на території Гадяцького полку 1649 року, значаться 1723—1725 р.р. за державцями 21, а саме: Остапівка, Лютенка, Русанівка, Розбишівка, Петрівка, Березова Лука, Комишня, Подолки, Подставки, Бірки (Гад.) з слободкою, Сватки, Максимівка, Римарівка, Красна Лука, Дудчинці, Книшівка, Сари, Броварки, Бірки (Зіньк.), Рашівка, Лучка. Крім того, з поселень, що вони виникли за час 1649—1723 року, за державцями значаться такі 23 поселення: Гремячка, Ручки, Крутьки, Ціпки, Сенювка, Будища (Лютенські), Троянівка, Хлопчовка, Загрунівка, Тарасівка, Власівка (з приселком Дадакаловкою), Бобровник, Бобрик, Павловочка, Будища (Манаст.), Середняки, Харківці, Венеславівка, Лисовка, Млини (Лют.), Перевіз, Сакалівка, Роменець.

У безпосередньому віданні „булави“ в 1723—25 р.р. значаться такі 15 поселень, що вони існували на території Гадяцького полку 1649 року: Гадяче, Зіньків, Опанасівка, Липова Долина, Сергійовка, Плішивець, Веприк, Більське, Глинське, Опішне, Куземіне, Грунь (з приселком Шінгаріівкою), Комиші, Капустинці, та 14 поселень, що виникли після 1649 року, а саме: Хитці, Будишечки, Вельбовкс, Свинарна, Павлівка, Пірки, Дейкалівка, Батьки, Лазки, Заїченці, Млини (Міські), Великі Будища (Штепівка), Попівка, Романівка. (Крім того по „въденіям“ Милорадовича й Стишевського значиться слободка Буди—2 двори).

Таким чином на території Гадяцького Замку в 1723—25 р.р. поселень всього було 73, з яких 29 були в безпосередньому віданні „булави“, а 44—у приватному володінні, під державцями²⁾.

¹⁾ Справа „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1800 р. № 41, стор. 29.

²⁾ За „въденієм“ Милорадовича 1723 р. кількість поселень — 77; за даними ревізії 1723 р.— 74; за въденієм“ Стишевського 1725 р.— 75, але така різниця пояснюється тим, що при складанні відомостей „приселокъ“ при якому будь селі зазначався то як окреме поселення, то приєднувався до села й зазначався разом з селом як одне поселення. Як що рахувати село з „приселком“ за одне поселення, то по всіх трьох документах ми будемо мати кількість поселень 73.

В „жалованной грамотѣ Разумовському на утверждѣние уряда гетманского“ цариці Лізавети 22 травня 1751 року зазначено: „маєтностями на булаву опредѣленными противъ иныхъ подданныхъ нашихъ гетмановъ владѣть со всякою пристойною поволностію“¹⁾.

По даних ревізії 1752 року у безпосередньому вданні „булави“ значиться: „подданическихъ дворовъ — 1779, бездворныхъ хатъ — 1.044, да великое число пустыхъ дворищъ“²⁾.

30 жовтня 1752 року економіческа гетьманська канцелярія довела до відому Разумовського, що багатьома „подданическими дворами, ихъ грунтами и угодіями“, які належать до булави, самовільно заволоділи „козаки и разные чины“. Разумовський наказує тій канцелярії „тѣ дворы съ грунтами и угодіями отыскать проти ревизіи 1723 року и привернуть подъ Замокъ Гадяцкій“. Безпосереднє виконання цього наказу економіческа канцелярія доручила господареві Гадяцького Замку Богдановичу, який через де який час ѣ подав відомості до канцелярії, що „всѣ такие дворы и угодія отобраны подъ замокъ“, але потім виявляється, що „тѣ его Богдановича репорты явились фальшивые, якожь изъ показанныхъ отъ него въ отборѣ такихъ угодій и третьей въ дѣйствительномъ Замка Гадяцкого вѣдомствѣ не нашлося, а остаются попрежнему за тѣми жъ владѣльцами, у которыхъ оныя найденны“. Тому Разумовський 26 квітня 1757 року відряджає до Гадячого бунчукового товариша Дяковського з наказом „противъ вѣдомостей“, що маються у господаря Замку Леонтовича, „находящіеся въ сторонномъ владеніи подданические дворы и угодія въ присутствіи оногo господаря или отъ его повѣренныхъ, отъ всѣхъ владѣльцовъ, ктобъ какова чина не былъ, отобрать всѣ безъ упущенія и привернуть подъ Замокъ Гадяцкій по обстоятельной описѣ“. Разом з тим полкові Гадяцькій канцелярії й сотенним правлінням запропоновано „чинить вспомошествование“ вищезазначеним особам при виконанні покладених на них завдань³⁾. Економіческа канцелярія, разом з Дяковським перевіривши за даними „генерального слѣдствія“ права на володіння маєтностями державців, виявила, що де хто з останніх володіє маєтностями незаконно, а саме всі ті, хто одержав маєтності від гетьмана Скоропадського „до ласки войсковой“, а такі маєтності ще на підставі п. 9 „рѣшительныхъ пунктовъ“ 1728 року належали відібранню. Маєтності ці такі: с. Русанівка — 63 двори, с. Подставки — 44 двори, с. Подолки — 150 дворів, с. Бобрик — 18 дворів, с. Будища (Лют.) — 56 дворів, д. Троянівка — 6 дворів, д. Хлопчовка — 7 дворів, с. Лісовка — 25 дворів, с. Павлівка Мала — 77 дворів, а всього 9 маєтностей, в них — 446 дворів. (Кількість дворів зазначено за даними „генерального слѣдствія“ 1729 — 30 р.р.).

¹⁾ Справа „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1799 р. № 203, стор. 249.

²⁾ „ „ „ „ „ „ 1801 р. № 41, стор. 54 об.

³⁾ „ „ „ „ „ „ 1799 р. № 203, стор. 65.

На підставі цих відомостей Генеральна Військова Канцелярія 24 вересня 1761 р. наказала полковій Гадяцькій канцелярії всі вищезазначені маєтності „отобразь и причислить къ владѣнію Замка Гадяцкогo“¹⁾.

Ревізія 1764 року подає такі відомості: до Замку Гадяцького належать 44 маєтності, в них посполитих дворів, крім посполитих підсусідків, — 1.456, бездвірних хат — 500; за державцями значиться 35 маєтностей, в них дворів 1.109, бездвірних хат — 1.162 та різних власників у 7 маєтностях, що вони знаходяться у безпосередньому віданні „булави“, — посполитих дворів — 60, бездвірних хат — 136. „Всього по ревизіи 1764 году Замку Гадяцкогo и другихъ владѣній, кромѣ показанныхъ по оной разныхъ чиновъ, а такъ же священническихъ, козачихъ и посполитскихъ въ особыхъ дворахъ и хатахъ живущихъ людей, дворовъ — 2.625, бездворныхъ хатъ — 1.798“²⁾.

Порівнюючи дані ревізії 1764 року до даних „генерального слѣдствія“ ми бачемо, що загальна кількість поселень збільшилась з 73 на 79, при чому кількість маєтностей „булави“ збільшилась з 34 на 44, а кількість маєтностей державців зменшилась з 39 до 35. З 34 маєтностей, що належали „булаві“, с. Бобровник, с. Батьки та с. Гремячка за цей час перейшли до державців, але разом з тим відібрано від державців і приєднано до маєтностей „булави“, крім 9 маєтностей, що їх відібрав Разумовський (див. вище), ще й с. Ціпки, Красну Луку й с. Сватки, та утворилася нова „слободка Боровая“. З 39³⁾ маєтностей, що належали державцям, відібрано до „булави“ 12 вищезазначених маєтностей, але за той же час утворилося 4 поселення, а саме: Солоха, Млини (Куземинські), Гнилиця, Бєєво, та перейшли до державців від „булави“ с.с. Бобровник, Батьки та Гремячка.

Звільняючи з гетьманства Разумовського 10 листопаду 1764 року цариця Катерина „пожаловала“ останньому „въ вѣчное и потомственное ему и дѣтямъ его наследное владѣніе... Замокъ Гадяцкій“. „Жалованную грамоту“ на це „пожалованіє“ дається Розумовському лише 7 січня 1782 року, при чому в цій грамоті особливо підкреслюється, що „ониє (маєтності) ему, наследникамъ и потомкамъ его продать, заложить и во всякіе крѣпости по правамъ укрепить позволяемъ“⁴⁾.

Таке підкреслення дозволу продати подаровані Разумовському маєтності наводить на думку, що заборгованість останнього примушувала його продати частину своїх маєтностей, а для цього потрібно було мати на ці маєтності „жалованную грамоту“, якої до того часу він не мав.

Дійсно, 18 липня 1785 року Разумовський продав „въ вѣдомство казенное“ більшу частину своїх маєтностей на території Гадяцького

¹⁾ Справа „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1800 р. № 5, стор. 44—45.

²⁾ „ „ „ „ „ „ 1799 р. № 203, стор. 72.

³⁾ У цю кількість увійшло й с. Шінгаріївка, що до цього часу як „приселок“ окремо не рахувалось.

⁴⁾ Справа „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1799 р. № 203, стор. 89—90.

Замку. Цікаво, що цариця Катерина „указом“ на ймення генерал-прокурора Вяземського, доручаючи купити у Разумовського 46 маєтностей з 9.948 „душъ мужескаго полу“ разом з „женами и дѣтьми ихъ, съ братьями, съ племянниками и со внучаты и съ новорожденными... и съ бѣглевыми и пожилыми, и заработными за нихъ деньгами, съ помѣщиковыми и крестьянскими или подданическими дворами, съ мельницами, заводами“ й т. п., „щитая за каждую ревизскую мужескаго пола душу по 60 рублей, а всего за 9.948 душъ — 596.880 рублей“. — разом з тим наказує Вяземському з грошей, що будуть належати до виплати Разумовському: „1) должныя графомъ Разумовскимъ и дѣтьми его въ контору Санкт-петербургскаго банка для дворянства 75.000 рублей съ процентами, сколько по день совершения купчей причитаться будетъ, зачестъ въ число онаго ему платежа... 2) зачестъ ему... графу Разумовскому въ тотъ же платежъ должныя имъ въ здѣшній воспитательный домъ въ число занятыхъ имъ изъ онаго шо закладной сентября 4 дня 1783 года на пять лѣтъ 64.000 рублей, сколько такъ же по роцоту съ процентами по день совершения купчей слѣдовати будетъ...“¹⁾.

Порівнюючи дані ревізії 1764 року до даних ревізії 1782 року ми бачимо, що загальна кількість поселень на території Гадяцького Замку збільшилась з 79 на 83; за цей час утворилися такі поселення: х. Мартиновський, х. на Опошанському степу, х. Жидово-Долинський, та знов згадується с. Буди, яке останній раз згадувалось у „вѣдєні“ Стишевського 1725 року. Кількість маєтностей, що належать Разумовському, проти кількості маєтностей, що належали „на булаву“ по ревізії 1764 року, значно збільшилась — з 44 до 54, а саме: приєднано до маєтностей Разумовського поселення — Млини (Лют.), Сакалівка, Загрунівка, Тарасівка, Власівка, Бобровник, Лютенька, Бірки (Зіньк.) та утворилося 3 вищезазначені хутори. С. Бобрик відійшло до інших державців.

Кількість маєтностей інших державців зменшилась з 35 до 28: 8 вищезазначені маєтності відійшли до Разумовського, але до цієї групи перейшло с. Бобрик.

Із 54 маєтностей з 12.742 „душами мужескаго пола“ продано Разумовським, як вище було зазначено, 46 маєтностей з 9.948 „душами м. п.“, останні ж 8, а саме: х. Жидово-Долинський, с. Хитці, с. Сватки, м. Веприк, с. Комиші, с. Павлівка, сл. Борова та с. Мала Павлівка, з 2.786 „душами м. п.“ залишено Разумовським у своєму володінні. Крім того, Разумовський залишив за собою „8 душъ дворовыхъ“ із маєтностей, що він їх продав²⁾.

Після відібрання Разумовським у державців маєтностей, що вони раніш належали „на булаву“, всі ці державці вдаються зі скаргами до „нижняго земського суду“ про незаконність такого відібрання. Разумов-

¹⁾ Справа „Гад. Пов. Зем. Суда“, 1801 р. № 41, стор. 91—92.

²⁾ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 95—96.

Цікава постать Разумовського, який за своє гетьманство вживає всіх заходів, аби „привернути“ до володіння „булави“ маєтності, що відійшли по різним причинам до державців, потім, по скасуванню гетьманства, одержує всі маєтності „булави“ во власність і через де-кілька років продає в те саме „казенное вѣдомство“, від якого, власно кажучи, він і одержав їх у подарунок.

м. Полтава.
1928 р.

ДОДАТОК.

№ 21.

Указ Ея Императорского Величества Самодержицы Всероссийской З войсковой Енеральной канцеляріи.

Полковниковѣ наказному Гадяцкому Мартину Стишевскому объявляется; Сего Сентеврия 19-го дня получена въ войсковой енеральной канцеляріи з Малороссійской коллегіи промеморія, в якой требовано, даби в оной канцеляріи учиня обстоятелную зъ подленимъ изъясненіемъ вѣдомость, прислали въ самой скорости въ малой росіи описнихъ всякимъ маєтностямъ, заводамъ, мельницамъ и землямъ и всякимъ угодіямъ, и что с нихъ доходовъ збирается, и сколко кому по якимъ указомъ въ роздаче маєтностей, прето сим Ея Императорского Величества указомъ вамъ предлагается, дабисте вы сколко въ полку Гадяцкомъ описнихъ маєтностей, заводовъ, мельницъ, земель и всякихъ угодій, и что с нихъ какихъ доходовъ збирается, и сколко кому по якимъ указамъ в роздаче маєтностей, спорядивши обстоятелну с точнымъ изъясненіемъ вѣдомость за руками при доношеніи своемъ въ енеральную войсковую канцелярію прислали в самой скорости, и сам би полковниковѣ наказному Гадяцкому Мартину Стишевскому вѣдать, и о присилцѣ показаной вѣдомости чинить исполнение по сему Ея Императорского Величества указу. Данъ въ Глуховѣ сентеврия 30-го року 1725-го.

На подлинномъ тако:

Войсковой Енеральной канцеляріи правители:
Иванъ Левенець, Федоръ Потребичъ Гречаний,
Старшій канцеляриста Данило Покорскій,
Канцеляриста Матвѣй Волковѣцкій.

Вѣдение полку Гадяцкого городовъ, местечокъ, сель и деревень, которые з оныхъ по какимъ указом и кому во владѣние одани. Року 1725-го ноябра II-д споряженное нижей сего явствуютъ:

Городъ Гадячь и в немъ посполитие обивательѣ и цеховие всѣ до Замку Гадяцкого належать здавна.

Въ уездѣ Гадяцкомъ у двохъ сотняхъ полковихъ до Замку належные села: В первой сотнѣ—село Велбувка, село Свиная, село Сергиевка, село Липова долина, село Опанасовка, зъ якихъ однимъ

селомъ Липовою долиною за гетмана Самойловича обозній Евфимій Вечурка, а по немъ асаулъ полковій Михайло Кияшка владѣли, а по смерти его Мазепа одобравъ до Замку.

Въ другой сотнѣ—село хищѣ, село Будища Великие, село Плѣшивецъ, село Капустинцѣ—до Замку належать.

Въ первой сотнѣ полковой под разными владѣльцами села застаючие: Будища Маліе, деревня отъ гетмана Мазепи унѣверсаломъ року 1687 на монастирь Красногорскій Святониколскій надана, а и перед тим законники тѣмъ же селомъ владѣли.

Село Сары и Крутьки Ивану Чарнишу въ битность его полковникомъ у Гадячом отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ року 1711-го надани, а прежде тими селами протопопи Гадяцкіе Григорій и синъ его Артемонъ Бутовичи владѣли до баталѣи Полтавской, а по баталѣи до Замку Гадяцкого навремя належали они.

Село Харкувцѣ по унѣверсалу гетмана Скоропадского року 1712-го данному Мартину Штишевському тогда на урядъ асаулства, которимъ и теперъ Судиею будучи владѣеть, а перед тимъ онимъ селомъ два полковіе асаули одинъ по другому владѣли по смерть свою, Иван Корѣневскій тимъ селомъ предъ асаулами владѣль.

И селомъ Средняками отъ гетмана Скоропадского по унѣверсалу року 1718-го Александру Ситенскому писару полковому Гадяцкому надани, и прежде того на Замок Гадяцкій належало.

Село Венславовка Ивану Кошевскому, на той часъ Судиею Замку Гадяцкого будучому, отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ року 1712 дана, и повторително Скоропадского унѣверсаломъ тоежь село ствержено женѣ его Кошевского zostało року 1714, а пред тимъ до Замку належало.

Село Петровка отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ Захрию Росчаковскому товаришовѣ бунчуковому року 1714-го надана, а прежде его владѣль Стефанъ Залескій писаръ полковій Гадяцкій тимъ же селомъ, и пред тимъ владѣль писаръ же полковій Сидор Саевскій, а здавна оно до Замку Гадяцкого належало.

Селами двома—Розбишовкою и Лучкою прежде пришествія шведского короля въ малую россию Василій Чуйкевичъ на той часъ судия енералній владѣль, а по баталіи полтавской на малое время до Замку помянутіе села належали, потом жалованною грамотою превосходителному Господину Саввѣ Владиславовичу Рогозинскому опредѣлени zostали, а прежде того здавна до Замку належали.

Село Русановка отъ гетмана Скоропадского року 1717-го унѣверсаломъ Григорию Кграбянцѣ судіи полковому Гадяцкому на урядъ судействе надана, а перд тимъ за гетмана Самойловича Евфим Вечурка судія полковій Гадяцкій, а после его синъ Федоръ Вечурка асаулъ по смерть свою владѣль, а потом Василій Кириловичъ асауломъ полковимъ, потомъ и судиею полковимъ Гадяцкимъ будучи завѣдовалъ онимъ селомъ, издавна на Замокъ Гадяцкій належало.

Въ другой сотнѣ полковой под разными владѣльцами села будучие:

Село Красная Лука, которимъ здавна владѣли Павел Животовскій судія Енералній, по нему Иванъ Бороховичъ синъ полковничий, по смерти его Федоръ Бороховичъ братъ, и по немъ синъ его Романъ Бороховичъ, а нинѣ по женѣ Романовой Бороховичевой Тверского полку капитанъ Юрій Федоровичъ Еропкинь владѣеть тимъ селомъ.

Село Римаровка, которимъ здавна за гетмана Самойловича пожалованной грамотѣ владѣль Стефанъ Гречаній судія полковій Гадяцкій, а по немъ синъ его Яковъ Гречаній асаулъ полковій Гадяцкій владѣеть, а якого году грамота жалованная видана не било у кого взять извѣстия, понеже асаул на сей часъ въ отлучки.

Село Максимовка—тимъ прежде владѣли отъ Самойловича гетмана, а до пришествия шведского въ малую Россию Кирило Погана мать сотникомъ полковимъ, потомъ будучи хуружимъ полковимъ, а по смерти синъ его Семень владѣль, а по баталіи полтавской на время оное прислушало до Замку Гадяцкого, потомъ отдана року 1710 Унѣверсаломъ гетмана Скоропадского Григорию Кграбянцѣ хоружому полковому, и тимъ селомъ будучи асауломъ владѣль, и судиею полковимъ Гадяцкимъ владѣль и нинѣ владѣеть, на что и жалованную грамоту блаженния и вѣчно достойния памяти Его Императорскаго Величества имѣеть 1721-го году даную.

Село Сватки, село Цѣпки от гетмана Скоропадского унѣверсаломъ року 1715-го Ивану Чарнишу по полковництвѣ на урядъ судейства наданни, а прежде сего до Замку Гадяцкого тие села належали.

Село Борки еще за Мазепи гетмана отъдано Ивану Чарнишу, а пред тимъ онимъ селомъ владѣль тестъ его Стефанъ Гречаній по жалованной грамотѣ, а на вишше намѣченние села всѣ онъ Чарнишъ имѣеть блаженния и вѣчно достойния памяти Его Императорскаго Величества жалованную грамоту, а въ якомъ году виданна, о томъ нѣвкого било подлинно извѣстия взять, что жена Чарнишова нинѣ в Глуховѣ найдуется.

Село Подставки по унѣверсалу гетмана Скоропадского року 1710-го даномъ владѣеть теперъ Иванъ Пирятинскій сотникъ полковій Гадяцкій, а прежде оное село по Замку Гадяцкого належало.

Село Синѣвка унѣверсаломъ отъ гетмана Мазепи року 1699-го даннимъ Василию Велецкому на той часъ судіи полковому Гадяцкому и въ подтверждение отъ гетмана Скоропадского унѣверсалъ року 1709 онъ же Велецкій одержалъ, такожде по смери его Велецкого жена Велецкая отъ гетмана Скоропадского унѣверсал року 1721-го получила и нинѣ владѣеть тимъ селомъ зъ синами, а здавна на замокъ Гадяцкій належало.

Село Броварки отъ гетмана Скоропадского унѣверсалом року 1716-го надано Василию Велецкому по судействѣ полковомъ, въ которомъ нинѣ владѣ синъ Василій Велецкій сотникъ полковой Гадяцкій, якій на Сулацѣ и теперъ обрѣтається, а пред тимъ оное село на Замокъ Гадяцкій належало.

Село Подолки отъ гетмана Скоропадского Федору Потребичу Гречаному дани унѣверсалом, а въ якомъ року — о томъ нѣвкого било взятъ извѣстия, бо онъ на сей часъ в Глуховѣ найдуется, а оное село зъдавна до Замку Гадяцкого належало.

Село Книшовка и деревня Дудчинцѣ отъ гетмана Мазепи унѣверсаломъ року 1693-го на той же монастырь Гадяцкій надани и покойного гетмана Скоропадского тие жъ поменутиє села унѣверсаломъ 1711-го году ствержени, а здавна до замку Гадяцкого належали.

Сотня Веприцкая.

Города Веприка посполитие люде и цеховие ремесники изъдавна до Замку Гадяцкого надлежить.

Тоей же сотнѣ села под владѣльцами:

Село Бобрискъ протопопѣ Гадяцкому отъ гетмана Скоропадского приватнимъ листомъ до господаря замкового писаннимъ року 1719 отъданной, а и пред симъ онимъ селомъ владѣли протопопи Гадяцкие именно Андрей Борзаковский и Федор Лисовскій, издавна належало до Замку Гадяцкого, на которое село и Федору Масюку, сотниковѣ вепрецкому по баталіи полтавской дано било унѣверсалъ, у которого отънялъ тое село Лисовскій року 1709-го.

Деревня Роменецъ унѣверсаломъ гетмана Скоропадского протопопиной Борзаковской дана, и по смерти оной законницѣ новосооруженного отъ нее Борзаковской скитка нине владѣют, здавна до Замку Гадяцкого належало.

Сотня Грунская.

Городъ Грунь, село Комишѣ здавна до Замку Гадяцкого надлежать.

Тоей же сотнѣ под владѣльцами:

Село Павловочка отъ гетмана Мазепи унѣверсаломъ року 1691 на монастырь пустинноскалскій Спаській надани и отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ року 1708 декаврия 20-д потвержена, и еще за гетмана Самойловича они законники тѣмъ селомъ владѣли.

Сотня Куземинская.

Городъ Куземинь, и деревенка Буди, и село Бѣлско Здавна до Замку Гадяцкого надлежать.

Сотня Опошненская.

Городъ Опошнее и в сей сотнѣ села, именно: село Заиченцѣ, село Глинско, село Батки, село Лазки, село Поповка, село Будишечка, село Млини здавна до Замку Гадяцкого надлежать.

В двоухъ сотняхъ Зенковскихъ:

Городъ Зенковъ, въ немъ посполитие такожде и цеховие всѣ и села, село Павловка, село Пѣрки, село Дейкаловка до замку Гадяцкого здавна надлежать.

Сотень Зенковскихъ под владѣльцами зостаючие села:

Село Тарасовка Михайлу Бороховичу прежде его полковництва отъ гетмана Самойловича дано, когда еще билъ обознимъ полковимъ гадяцкимъ, отъ него зосталось его синовѣ Федору, потомъ внуку Федорову сину Роману Бороховичу, а по немъ Тверского полку капитанъ Юрій Федоровичъ Еропкинь нине владѣть по женѣ своей, а оное село здавна належало на Гадяцкій Замокъ.

Село Власовка с приселкомъ Дадавколовою отъ гетмана Скоропадского универсаломъ року 1711-го надани Роману Корицкому сотниковѣ Опошанскому, и на тие ж села подтвердителній отъ гетмана ж Скоропадского року 1716 виданъ унѣверсаль, а прежде оние до Замку Гадяцкого належали. Село Бобровникъ отъ гетмана Скоропадского и протопопѣ Зѣнковскому Федору Сѣнкевичу року 1717-го дано, а пред тимъ до Замку Гадяцкого належало.

Сотня Ковалювская:

Мѣстечко Ковалювка и село Романовка здавна до Замку Гадяцкого належать.

Тоей же сотнѣ под владѣльцами села будучие:

Мѣстечко Борки и деревнѣ Загруновка под владѣниемъ были Михайла Бороховича, а потомъ синовѣ его Федору Бороховичу достались, а послѣ унукъ Федоровъ синъ Романъ Бороховичъ владѣль оними, а по ономъ нине капитанъ Тверского полку Юрій Федоровичъ Еропкинь владѣть по женѣ своей, а пред тимъ до Замку Гадяцкого належали.

Сотня Лютенска.

Городъ Лютенка з деревнями во владѣнїи Михайла Бороховича на той часъ полковника Гадяцкого билъ, а по немъ жена его владѣла по унѣверсаламъ даннихъ отъ гетмана Мазепи, первїй 1690 году, другой 1696-го, третїй по умертвїи уже Бороховича женѣ его року 1704 и въ подтверждение отъ гетмана Скоропадского унѣверсаль 1709-го году на онїй городъ и деревнѣ имено Сакаловку, Лисовку, Перевозъ и Млини деревенку, она ж Бороховичка одержала на половину техъ города Лютенки и вишеписанние села имено мѣстечко Борки, деревню Загруновку, село Тарасовку и село Красну Луку унукъ Романъ Бороховичъ року 1718 жалованную грамоту исправилъ, и тоєю частию половинною и селами владѣть нине капитанъ Еропкинь, а половина другая употребляется на

дворъ по осталій старой Бороховички з више намѣненними деревнями, а здавна на Замокъ Гадяцкій належалъ оній городъ, зо всѣми тоей сотни селами.

Тоей сотни подъ владѣльцами села:

Село Будища, якимъ владѣль прежде Бороховичъ полковникъ Гадяцкій, а по немъ синъ его Максимъ Бороховичъ по двохъ унѣверсалахъ гетманскихъ, единъ отъ Мазепи року 1695-го, другій отъ гетмана Скоропадского 1709 даннихъ завѣдовалъ, и обознимъ полковимъ Гадяцкимъ будучи владѣль, и нине жена его Максимова з деревнями двома въ сотнѣ Ковалювской найдучимися Хлопчовкою и Трояновкою владѣть, а здавна до Замку Гадяцкого оние села всѣ належали.

Село Лисовка отъ гетмана Скоропадского року 1711 мая 18-д Захарню Росчаковскому товаришу бунчуковому надана, а прежде его тестъ Павелъ Николаевичъ зять Бороховичевъ владѣль тѣмъ селомъ, которое пред тимъ, до Замку Гадяцкого належало.

Сотня Комишанская.

Городъ Комишная и тоей сотнѣ села именно деревня Гремячка, село Остаповка и село Березова Лука здавна на полковниковъ Гадяцкихъ належали, толко з давну села помянутой Березовой Луки на служителей артиллеріи полку Гадяцкого вималася плата, и нине онимъ городомъ и селами господинъ Михайло Милорадовичъ полковникъ же Гадяцкій по жалованной блажения и вѣчно достойния памяти Его Императорскаго Величества грамотѣ владѣть, а пред тимъ владѣли полковники Гадяцкие Федор Криницкій Михайло Василиевичъ, а Бороховичъ не владѣль, бо ему дана сотня Лютенская з селами, а Комишная з селами на Замокъ Гадяцкій тогда ишла, толко той сотнѣ з села Березовой Луки арматамъ плата, одежда и хлѣбъ и на конѣ арматные сѣно, овесъ и протчие потребности вималася, а по баталіи полтавской отъдана на урядъ полковництва Комишная изъ селами Ивану Чарнишу, и по нѣмъ теперишній полковникъ Михайло Милорадовичъ владѣть.

Тоей сотнѣ пол владѣльцами села:

Село Ручки тимъ прежде писарѣ полковие Гадяцкие Федоръ Трушъ и Федоръ Тихоновичъ владѣли, а потомъ на урядъ обозному полковому Стефану Трощинскому отъ гетмана Мазепи унѣверсаломъ било надано, и полковникомъ будучи владѣль до пришествия шведского въ малую Россию а по баталіи полтавской до Замку Гадяцкого на малое время прислушало, потомъ Александеръ Ситенскій писарѣ полковій Гадяцкій зять Трощинского нѣсколко лѣтъ владѣль онимъ селомъ, а когда синъ Трощинского Андрей Трощинскій дойшоль лѣтъ совершеннихъ, тогда ему отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ надано зостало за службу въ войсковой генеральной канцеляріи, котримъ и нине владѣть зъ

дворъ по осталіи старой Бороховички з више намѣненними деревнями, а здавна на Замокъ Гадяцкій належалъ оній городъ, зо всѣми тоей сотни селами.

Тоей сотни подъ владѣлами села:

Село Будища, якимъ владѣлъ прежде Бороховичъ полковникъ Гадяцкій, а по немъ синъ его Максимъ Бороховичъ по двоухъ унѣверсалахъ гетманскихъ, единъ отъ Мазепи року 1695-го, другій отъ гетмана Скоропадского 1709 данихъ завѣдовалъ, и обознимъ полковимъ Гадяцкимъ будучи владѣлъ, и нине жена его Максимова з деревнями двома въ сотнѣ Ковалювской найдуючимися Хлопчовкою и Троянвкою владѣть, а здавна до Замку Гадяцкого оние села всѣ належали.

Село Лисовка отъ гетмана Скоропадского року 1711 мая 18-д Захарию Росчаковскому товаришу бунчуковому надана, а прежде его тестъ Павель Николаевичъ зять Бороховичевъ владѣлъ тѣмъ селомъ, которое пред тимъ, до Замку Гадяцкого належало.

Сотня Комишанская.

Городъ Комишная и тоей сотнѣ села именно деревня Гремячка, село Остаповка и село Березова Лука здавна на полковниковъ Гадяцкихъ належали, толко з давну села помянутой Березовой Луки на служителей алтеллеріи полку Гадяцкого взымалася плата, и нине онимъ городомъ и селами господинъ Михайло Милорадовичъ полковникъ же Гадяцкій по жалованной блажения и вѣчно достойния памяти Его Императорскаго Величества грамотѣ владѣть, а пред тимъ владѣли полковники Гадяцкие Федор Криницкій Михайло Василиевичъ, а Бороховичъ не владѣлъ, бо ему дана сотня Лютенская з селами, а Комишная з селами на Замокъ Гадяцкій тогда ишла; толко той сотнѣ з села Березовой Луки арматамъ плата, одежда и хлѣбъ и на конѣ арматные сѣно, овесъ и протчие потребства взымались, а по баталѣи полтавской отъдана на урядъ полковництва Комишная изъ селами Ивану Чарнишу, и по нѣмъ теперишній полковникъ Михайло Милорадовичъ владѣть.

Тоей сотнѣ пол владѣлами села:

Село Ручки тимъ прежде писарѣ полковие Гадяцкие Федоръ Трушъ и Федоръ Тихоновичъ владѣли, а потомъ на урядъ обозному полковому Стефану Трощинскому отъ гетмана Мазепи унѣверсаломъ било надано, и полковникомъ будучи владѣлъ до пришествия шведского въ малую Россию а по баталіи полтавской до Замку Гадяцкого на малое время прислушало, потомъ Александеръ Ситенскій писарѣ полковій Гадяцкій зять Трощинского нѣсколко лѣтъ владѣлъ онымъ селомъ, а когда синъ Трощинского Андрей Трощинскій дойшоль лѣтъ совершеннихъ, тогда ему отъ гетмана Скоропадского унѣверсаломъ надано зостало за службу въ войсковой генеральной канцеляріи, котримъ и нине владѣть зъ

братомъ меншимъ Ивановъ, а якого року надано о томъ нѣвкого било взятъ вѣдомости, бо они на службѣ въ походѣ Гилянскомъ найдутся обидва.

Сотня Рашевская:

Мѣстечко Рашевка здавна на урядъ полковничій належало, тимъ мѣстечкомъ по жалованной блаженния и вѣчно достойния памяти Его Императорскаго Величества грамотѣ господинъ Михайло Милорадовичъ полковникъ Гадяцькій владѣеть, а предъ тимъ владѣли полковники гадяцькіе Федоръ Криницькій Михайло Василовичъ, а Бороховичъ не владѣль, до Замку по онихъ належало, а по баталіи полтавской на урядъ полковництва одана Ивану Чарнишу, и по немъ теперешній полковникъ Михайло Милорадовичъ Владѣеть.

Городъ Котелва з двома селами предъ тимъ изъдавна козаки до полку Гадяцького прислушали, а посполитие до Замку Гадяцького належали, и передъ баталіею полтавскою, когда вступили войска шведские въ Малую Россію, тогда опредѣленъ zostалъ до полку Ахтирського, и теперъ при томъ полку найдутся.

Полку Гадяцького въ городахъ, селахъ и деревняхъ всѣ обретаючися посполитие обиватели здавна на Замокъ Гадяцькій повинность свою отъправовали, понеже оній на булаву гетманскую належалъ, а когда устроено въ ономъ полку Гадяцькомъ полковника и старшину полковую и сотенную, тогда на урядъ полковникамъ и старшинѣ такожде и прочимъ по заслугамъ маетности отъ гетмановъ били по разсмотрению давани, которими и теперъ державци владѣють по унѣверсалахъ гетманскихъ, а иние и жалование грамоти одержали, зъ якихъ прошедшого 723-го года и копія въ малороссіскую коллегію одослани.

На подлинномъ тако Полковій
Судия *Мартинъ Штишевскій*.
